

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตัว
ของ นายบุญส่ง กุลบุปผา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๒

เรื่องพิจารณาที่ ๑๑/๒๕๕๐

วันที่ ๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๕ ประกอบมาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๑๕๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

คำร้องนี้ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของคู่ความขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๘ พิจารณาวินิจฉัย ในระหว่างการพิจารณาคำร้องได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งตามมาตรา ๓๐๐ วรรคสี่ บัญญัติว่า บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่งให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไปและเมื่อมีการแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญนี้แล้ว บรรดาคดีหรือการที่ค้างดำเนินการนั้นให้ออนไปอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่แต่งตั้งขึ้นใหม่นั้น ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้ เมื่อพิจารณาคำร้องที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แล้ว เห็นว่า การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายใด ๆ จะต้องพิจารณาว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้บังคับในขณะที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย จึงต้องพิจารณาประเด็นที่ขอให้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยพิจารณาเฉพาะบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่มีหลักการเดียวกันกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

พิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒ และมาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ ว่าด้วยบททั่วไปโดยมาตรา ๒ เป็นบทบัญญัติที่กล่าวถึงระบอบการปกครองของประเทศไทย ซึ่งเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติรับรองและให้ความคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลทั่วไปที่รัฐธรรมนูญให้ความคุ้มครอง มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยเป็นบททั่วไป มาตรา ๒๖ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้รับรองไว้หรือโดยชัดแจ้งโดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐ โดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมาย มาตรา ๒๘ เป็นบทบัญญัติให้บุคคลอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้งยินยอมให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ และมาตรา ๑๕๗ และมาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในหมวด ๑๐ ว่าด้วยศาล โดยมาตรา ๑๕๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติเกี่ยวกับการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปโดยยุติธรรม ตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ส่วนมาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติในส่วนที่ ๓ ว่าด้วยศาลยุติธรรมโดยมาตรา ๒๑๕ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการจัดระเบียบและกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ของศาลยุติธรรม โดยกำหนดให้ศาลยุติธรรมมีสามชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เว้นแต่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ มีหลักเกณฑ์ที่สำคัญ คือ การอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อศาลชั้นต้น ซึ่งมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยต้องยื่นอุทธรณ์ภายในกำหนดหนึ่งเดือน นับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความ อีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์ การที่กฎหมายกำหนดให้ผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์ เพราะในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี

ในศาลส่วนแบ่งเป็นเรื่องพิพาทกันระหว่างเอกชนกับเอกชนตามกฎหมายและการดำเนินคดีใช้ระบบ กล่าวหาซึ่งเป็นภาระของกลุ่มความที่จะต้องพิสูจน์และแสวงหาพยานหลักฐานกันเอง กลุ่มความจึงย่อม ต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณา ดังนั้นเงินค่าธรรมเนียมที่ผู้อุทธรณ์ต้องวางต่อศาลนั้น คือ เงินค่าฤชาธรรมเนียมที่ผู้อุทธรณ์จะต้องใช้แก่กลุ่มความอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งกลุ่มความฝ่ายนั้นได้เสียไปในการ ดำเนินกระบวนการพิจารณาตามที่ศาลชั้นต้นกำหนดในคำพิพากษาหรือคำสั่ง จึงเป็นหลักประกันว่า หากในที่สุดศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ผู้อุทธรณ์ต้องรับผิดชอบชำระค่าธรรมเนียมแทนกลุ่มความฝ่ายที่ชนะคดีแล้ว ผู้ชนะคดีจะมีสิทธิได้รับค่าธรรมเนียมนั้น หลักเกณฑ์และวัตถุประสงค์ของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ดังกล่าวมุ่งให้ความคุ้มครองคู่กรณีที่มีคดีความในชั้นศาลให้ได้รับความเป็นธรรมจากการ ดำเนินคดีในศาลชั้นต้นของกลุ่มความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือกลุ่มความที่เป็นฝ่ายแพ้คดี เพราะการฟ้องคดีในชั้น อุทธรณ์ย่อมทำให้กลุ่มความอีกฝ่ายหนึ่งต้องเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีนั้นจนกว่าจะสิ้นสุด การพิจารณาในชั้นศาลอุทธรณ์ แต่ในส่วนของผู้อุทธรณ์ที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องนำเงินค่าธรรมเนียม วางศาลพร้อมกับอุทธรณ์ นั้น ถ้าผู้อุทธรณ์ขออนุญาตดำเนินคดีอย่างคนอนาถาและได้รับอนุญาตจาก ศาลให้ดำเนินคดีอย่างคนอนาถาในชั้นอุทธรณ์ ผู้อุทธรณ์ย่อมได้รับการยกเว้นที่จะไม่ต้องนำเงิน ค่าธรรมเนียมที่จะต้องชำระแก่กลุ่มความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์ ซึ่งเป็นวิธีการที่ผู้อุทธรณ์มีสิทธิยื่นคำร้องขอในกรณีไม่มีเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่กลุ่มความอีกฝ่ายหนึ่ง ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์ ด้วยเหตุนี้ การกำหนดให้ผู้อุทธรณ์ ต้องวางเงินค่าธรรมเนียมพร้อมกับอุทธรณ์ จึงเป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณาของศาลยุติธรรม เพื่อให้การพิจารณาคดีของศาลอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอย่างแท้จริงจึงไม่เกี่ยวกับ บทบัญญัติว่าด้วยการจัดระเบียบและกำหนดโครงสร้างของศาลยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕ และมีได้กระทบต่อการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาลซึ่งต้องดำเนินการให้เป็นไปโดยยุติธรรม ตามรัฐธรรมนูญตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๓ แต่เป็นบทบัญญัติที่มุ่งให้ความคุ้มครองกลุ่มความทุกฝ่ายที่เป็นความในคดีของศาลยุติธรรม จึงมิได้ มีผลกระทบใด ๆ ต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ มิได้ละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของ บุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมีได้ขัดหรือแย้งต่อการใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐหรือสิทธิและ เสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้หรือการอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพ

รวมทั้งการใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ แต่อย่างไร

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๕ ประกอบ มาตรา ๒ มาตรา ๔ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และมาตรา ๑๕๗ วรรคหนึ่ง

นายบุญส่ง กุลบุปผา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ